

NADCHODZIĆ (89) *vb impf i pf*

impf (88) [w znac. 1. – 6.], *pf* (1) [w znac. 7].

a oraz o jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie).

inf nadchodzić (1). ◇ *praes 1 sg* nadchodzę (10). ◇ *3 sg* nadchodzi (46). ◇ *2 pl* nadchodzicie (1). ◇ *3 pl* nadchodzą (11). ◇ *praet 3 sg m* nadchodził (5). *f* nadchodziła (6). *n* nadchodziło (3). ◇ *3 pl m pers* nadchodzili (1). *m an* nadchodzili (1) *BielKron* 65v. *subst* nadchodziły (2). ◇ *fut 3 pl subst* będą nadchodzić (1). ◇ *con 3 sg m* by nadchodził (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI i XVIII w.*

1. Zbliżać się, przybywać; *supervenire* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *intervenire* *Mącz*, *Cn*; *advenire*, *adventitare*, *appetere*, *cursitare*, *impendere* *Mącz*; *commear* *Calep*; *obrepere*, *obreptare* *Cn* (10) : Appeto, pożądam/ chcemi łie bárzo/ piżczą mi zęby ná co tákowego/ też prziblizam łie nádchodzę. *Mącz* 295c; *Interventor*, Ten ktory nádchodźi záltawa y potráfia łie z przigody. *Mącz* 483a, 288b, 483b; *Commeo* – Ide abim łzie wrocził, nadchodzę. *Calep* 221b.

nadchodzić do kogo (1): Ne quis forte ad istam cursitet, Aby kto do niey nie nádchodźił. *Mącz* 73d.

nadchodzić k czemu (2): *Intervenio*, Nádchodzę/ przychodzę k czemu álbo miedzi czym/ tráfiám łie ták z nienacká k czemu. *Mącz* 483a, 481a.

Zwrot: »niespodziale nadchodzić« (1): *Supervenio* – Niełpodzialie nadchodzę. *Calep* 1033b.

W przen (1) : s Poczywła idąc do Tauryki/ [...] ty rzeki nadchodzą/ Sná/ Sámará/ Aryel *BielKron* 431v.

2. Nastawać, następować, zbliżyć się w czasie; *adere*, *advertare*, *advesperascere*, *appetere*, *capere*, *impendere*, *ingruere*, *instare*, *venire*, *vesperascere* *Mącz*; *appropinquare* *PolAnt* (62) : gdy przeminęło łiedm lath żyznych/ ktore były w Egipcie: ięli nádchodźić [*venire*] łiedm lałb głodnych *Leop Gen* 41/54; A łnadz miła bracia iuż ty znaki nadchodzą/ przyłżłego dnia łrogiego łądu Boże⁸⁰ *LudWieś* A4; S tych rzeczonych plag y łzkod ielzche więłzłe nádchodźily zá tego páná *BielKron* 398, 417; *Periculum instat*, Niebełpieczność nádchodźi tuż zá páłem. *Mącz* 418d, 325d, 361d, 418d; *RejPos* 80v; *BudBib* 4.*Esdr* 16/38, 39; Ale ten tho nie s práwá/ lecz czynił z niecnoty/ Prękie [!] tám nádchodźily niewinne kłopoty. *PaprPan* Hh2; *GórnRozm* M2; *ActReg* 12; *LatHar* 714; *SkarKazSej* 660a.

nadchodzić po czym (1): Bo po pokułzeniu nádchodźi wefele. *WujNT* Bbbbbbv.

W charakterystycznych połączeniach: *nadchodzą(-i) kłopoty* (2), *nędza*, *niebezpieczność* (2), *niefortuna*, *rodzenie*, *szkoda*, *wesele* [= radość], *wojna*, *zapłata*, *znaki*.

Frazy: »czas ([czego]) nadchodzi« = *adest dies a. tempus* *Mącz* [szyk zmienny] (7): *Partus prope instat*, Czas porodzenia nádchodźi. *Mącz* 418d, 429c; *GrzegŚm* 12, 37; *SkarŻyw* 544; Boć mnie iuż ofiárowáć máią/ y nádchodźi czas rozwiázania mego [*tempus instat*]. *WujNT* 2.*Tim* 4/6 [przekład tego samego tekstu *GrzegŚm* 12, 37]; *SarnStat* 447.

»czas ostatni nadchodzi« (1): Przetoż widząc iż moy czas ołtátni nádchodźi/ Radbych wýzytko rołpráwił ták iáko łie godzi. *HistLan* E.

»dzień nadchodzi« = *adest a. venit dies Vulg* [szyk zmienny] (5): A gdy już nadszedł liodny dzień/ rzekli do żony Sámfonowej *Leop Iudic* 14/15, *Ier* 23/5; *PudlFr* 68; Równie taka rano wchodzi lutrenka/ gdy dzień nadchodzi *KochFrag* 26; *WujNT* 355 marg.

»godzina [czego] nadchodzi« (1): już godzina obiadu nadchodzi *CzechRozm* 81v.

»lato nadchodzi« (1): Ingruit aetas, Lato nadchodzi. *Mącz* 150a.

»noc nadchodzi« = *nox appetit Modrz; venit nox Vulg* (8): Placuit noctemque instabat ibidem capere. Zdalo się ym przez tę noc zoftać która nadszedła. *Mącz* 418d; *OrzQuin* Aav; *CzechRozm* 10v; *ModrzBaz* 47; *KochPieś* 18; *ArtKanc* T12v; Za czyją sprawą we dnie lłońce chodzi? A miesiąc świeci/ kiedy noc nadchodzi? *KochFrag* 16; *WujNT Ioann* 9/4.

»południe nadchodzi« (2): Y rzekł ieden/ zda mi się południe już nadszedł. A namá też ku obiadu pokwapić się godzi. *KochZuz* A2v; *OrzRozm* S3.

»świtanie nadchodzi« (1): A w tym straż przyszła iż się już Tatarowie gotują/ bo blisko świtanie nadszedło. *BielKron* 409v.

»wieczor nadchodzi« = *advesperascit Mącz; vesperascit Mącz, Calag* (3): Ale gdy wieczor nadszedł [*Et cum vespera facta esset*]/ wyzedł Iezus z miastá. *BibRadz Mar* 11/19; *Mącz* 489d; *Calag* 182a.

»wiosna (z latem) nadchodzi(-a)« = *ver appetii Mącz* (2): *Mącz* 295c; Iako święty Páweł minie/ [...] á Wiofna z Latem nadszedzą/ już o nasieniu myśleć *GostGosp* 96.

»zima nadchodzi« = *venit hiems Mczyoz* [szyk zmienny] (4): *BibRadz 3.Esdr* 9/11; Należy potym widząc pod Smoleńkiem swoy wódk/ ktemu zimá nadszedła/ wrocili się do do mu straciwszy v łzturmu kilka set ludzi. *BielKron* 412; *Mącz* 480b; *PudlDydo* B2.

W przeni [kogo, co] (4) : Mors illi appropinquat, Nadszedł go śmierć. *Mącz* 326c; śpiewanie minęło przez radość która ma przyść: nadszedł już płacz niemocy y śmierci. *SkarŻyw* 583; Lecz gdy godności jego żniwo nadszedło/ Śmiercią przedczefną zaraz wszystko się zmieniło. *PudlFr* 40; Gdyż pozna żalność Ciebie nadszedł Czas wszytkowiedny/ Na świat wywodzi *GostCast* 75.

a. *Nadciągac; imminere Vulg* (1) : A gdy już ani lłońca ani gwiazd było widac przez wiele dni/ á burza nie miała nadszedła [*et tempestate non exiqua imminente*]/ już odietá była nadzieia wszytká zdrowia nálfego. *Leop Act* 27/20.

b. *O chorobach* (5) : Advenire morbus dicitur quando incipit, Chorobá nadszedzic/ etc. *Mącz* 481b; liście bobkowe/ [...] zezwawszy ná pępek przylož/ gdy bole nadszedzą *SienLek* 114.

nadszedzic kogo (2): *SienLek* 141V; takich [*melankolików*] choroby nie częste wprawdzie/ ale trwałe/ y do vlęczenia trudné nadszedzą *Oczko* 34.

nadszedzic na kogo (1): Cardiacus, Qui huic morbo est obnoxius, Ná którego takowa chorobá nadszedzi. *Mącz* 38b.

W charakterystycznych połączeniach: bol nadchodzi [kogo], choroba (4), *czwartaczka*.

3. *Pojawiac się często; advenire, appetere, appropinquare Mącz* (10) : Adventito, Vítawicznie nadszedz. *Mącz* 481b; próżno tu nadszedzicie chcęcy co wyłudzić *BielKron* 456v; Adito – Często nadchodzi. *Calep* 22b.

W przeni [kogo (5), co (2)] (7) : [Pitagoras] mowił [...] im więcej nie kto gniewu chroni tym go więcej gniew zawsze nadchodzi y iemu przynagabanie czyni. *BielŻyw* 31; A jeśli nie będziesz słuchał iego/ [...] będą cię nadchodzić wszystkie części Egipskie *BielKron* 45, 311; *Mącz* 295c; *Oczko* 18v.

W charakterystycznych połączeniach: nadchodzi(-q) [kogo] gniew, miłość, myśli (2), uciski.

Fraza: »[kogo] wielkie rzeczy nadchodzą« (1): Nie wiem jakoby kto mógł tak opatrzynym być/ iżby był mu niegdy Przygodą nieprzydalać: a zwłaszcza gdy nas wielkie rzeczy nadchodzą/ pierwey/ niżli możemy co dobrze a co źle porozumiec. *SienLek* 14v.

Zwrot: »nadchodzić serca [czyje]« (1): Przeczżeście się zatrwożyli/ a co za myśli nadchodzą ferca wálze? *BibRadz Luc* 24/38.

4. Napadać, trapić [kogo, co] (3) : ia sługą twoj zabiłem Lwá y Niedźwiedziá gdy mi śtádo nadchodzili *BielKron* 65v.

W przeni (2) :

Fraza: »powietrze nadchodzi« (1): Powietrze ciężkie choć nam bardzo szkodzi/ tak młode dzieci, jak stare nadchodzi *ArtKanc* R17.

Szereg: »naigrawać a nadchodzić« (1): małżeństwo jest wielki a trudny stan/ który zawsze nieprzyjaciel duży naigrawa a nadchodzi śwemi zdradliwemi śprochy. *GliczKsiąż* P2v.

5. Napotykać [co] (1) : A gdy śzedł lud za pogonią/ nadchodzili miod ciekący *BielKron* 64v.

6. Podnosić się, powiększać się (2) : Farina fermentescit, Dzieża nadchodzi Mnoży się. *Mącz* 121c.

W porównaniu (1): Fermento, Kwálzę/ Dopuszczam się skwaśnić. Fermentare terram, nagnoyć rolią/ Nadchodzę jako Dzieża/ Mnożyć się. *Mącz* 121c.

7. pf Zmęczyć się chodzeniem (1) :

Zwrot: »sobie nadchodzić« (1): ZE Gdańská Flis wędrując/ gdy sobie nadchodził/ Stąpił we wsi do karczmy/ aby się ochłodził. *KochFr* 134.

Synonimy: **1.** przybywać, zbliżyć się; **2.** nastawać, następować; **4.** napadać.

Formacje współrdzenne cf CHODZIĆ.

Cf **NADCHODZĄCY**, [**NADCHODZENIE**]